

Nr 182

Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i förordningen (1965: 139) om Svenska skeppshypotekskassan och Skeppsfartens sekundärlånekassa; given den 8 november 1974.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över industriärenden, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

CARL GUSTAF

RUNE B. JOHANSSON

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att Svenska Skeppshypotekskassan och Skeppsfartens sekundärlånekassa ges möjlighet att ta upp lån i utländsk valuta.

Förslag till

Lag om ändring i förordningen (1965: 139) om Svenska skeppshypotekskassan och Skeppsfartens sekundärlånekassa

Härigenom förordnas i fråga om förordningen (1965: 139) om Svenska skeppshypotekskassan och Skeppsfartens sekundärlånekassa,

dels att i 2, 3, 5, 14 och 15 §§ samt i övergångsbestämmelserna ordet "Konungen" skall bytas ut mot "regeringen",

dels att rubriken till förordningen samt 8 § skall ha nedan angivna lydelse.

*Lag om Svenska skeppshypotekskassan och Skeppsfartens sekundärlånekassa**Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

8 §

För sin verksamhet anskaffar kassa medel genom lån mot obligationer eller andra för den allmänna rörelsen avsedda förskrivningar eller genom annan upplåning.

Sammanlagda beloppet av skeppshypotekskassans låneskuld och garantiförpliktelser må icke uppgå till mera än tio gånger sammanlagda beloppet av kassans garanti- och reservfonder. Sammanlagda beloppet av sekundärlånekassans låneskuld och garantiförpliktelser må icke uppgå till mera än sex gånger sammanlagda beloppet av kassans garanti- och reservfonder.

Sammanlagda beloppet av skeppshypotekskassans låneskuld och garantiförpliktelser må icke uppgå till mera än tio gånger sammanlagda beloppet av kassans garanti- och reservfonder. Sammanlagda beloppet av sekundärlånekassans låneskuld och garantiförpliktelser må icke uppgå till mera än sex gånger sammanlagda beloppet av kassans garanti- och reservfonder. *Motvärdet i svenska kronor av låneskuld eller garantiförpliktelse i utländsk valuta skall beräknas på grundval av den vid beräkningstillfället på den svenska valutamarknaden noterade säljkursen för valutan i fråga.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1975.

Utdrag av protokollet över industriärenden hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 8 november 1974.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, JOHANSSON, GEIJER, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, CARLSSON, GUSTAFSSON, LEIJON, HJELM-WALLÉN.

Chefen för industridepartementet, statsrådet Johansson, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ändring i förordningen (1965: 139) om Svenska skeppshypotekskassan och Skeppsfartens sekundärlånekassa* och anför.

Nuvarande ordning

Svenska skeppshypotekskassan bildades år 1929 och omorganiserades år 1965, samtidigt som Skeppsfartens sekundärlånekassa inrättades (prop. 1965: 99, BaU 1965: 38, rskr 1965: 289). För kassorna gäller förordningen (1965: 139) om Svenska skeppshypotekskassan och Skeppsfartens sekundärlånekassa (ändrad senast 1974: 524) samt reglementet (1965: 593) för Svenska skeppshypotekskassan och Skeppsfartens sekundärlånekassa. Kassorna har till uppgift att lämna lån, huvudsakligen av långfristig karaktär, till svenska rederiföretag eller ikläda sig garanti får sådana lån. Lånen lämnas på bestämd tid som inte får överstiga för skeppshypotekskassan femton år och för sekundärlånekassan tio år. För lånen skall ställas betryggande säkerhet i form av inteckning i svenskt fartyg eller borgen av stat eller bank. Inteckning skall i fråga om lån från skeppshypotekskassan ligga inom 50 % och i fråga om lån från sekundärlånekassan inom 70 % av det värde till vilket styrelsen uppskattar fartyget.

För kassornas förbindelser har låntagarna ett visst kollektivt ansvar enligt 14 § förordningen om Svenska skeppshypotekskassan och Skeppsfartens sekundärlånekassa. Som särskild säkerhet har bildats garantifonder genom att staten ställt till förfogande garantiförbindelser utfärdade av fullmäktige i riksgäldskontoret. Dessa garantiförbindelser uppgår f. n. till 100 milj. kr. för skeppshypotekskassan och till 45 milj. kr. för sekundärlånekassan (prop. 1974: 113, NU 1974: 38, rskr 1974: 243). Vidare skall i vardera kassan finnas en reservfond för att täcka förluster i rörelsen (7 §).

I fråga om kassornas *upplåningsverksamhet* finns bestämmelser i 8 §. Dessa innebär i korthet följande.

För sin verksamhet anskaffar kassorna medel genom lån mot obli-

gationer eller andra för den allmänna rörelsen avsedda förskrivningar eller genom annan upplåning. Det sammanlagda beloppet av låneskuld och garantiförpliktelser får för skeppshypotekskassan uppgå till högst tio gånger och för sekundärlånekassan till högst sex gånger beloppet av resp. kassas garantifond och reservfond.

Förslag till nya regler

Svenska skeppshypotekskassan och *Skeppsfartens sekundärlånekassa* har i skrivelse den 13 september 1974 meddelat att reservfonderna vid senaste halvårsskiftet uppgick till resp. 18,0 milj. kr. och 2,2 milj. kr. Kassornas totala upplåningsmöjlighet kan f. n. uppskattas till ca 1 465 milj. kr. Den totala upplåningen uppgick vid nämnda tidpunkt till ca 833 milj. kr. Kassornas styrelse har beviljat lån på tillhoppa 180 milj. kr. för utbetalning under innevarande år och ca 325 milj. kr. för utbetalning under första halvåret 1975. För att finansiera denna utlåning fordras — även med hänsyn tagen till in- och utgående amorteringar — en ytterligare upplåning t. o. m. år 1975 på ca 500 milj. kr.

Med anledning härav har kassorna i rådande kapitalmarknadsläge ansett det lämpligt att undersöka möjligheterna till upplåning utomlands för att möta den svenska rederinäringens kapitalförsörjningsbehov. Varken i förordningen eller i förarbetena omnämns hur utlandsupplåning bör ordnas, i synnerhet inte vad gäller täckning för valutaförluster. Detta förhållande är naturligt med tanke på att utlandsupplåning vid tiden för reglernas tillkomst inte var något aktuellt upplåningsalternativ för kassorna. Mot denna bakgrund och som ett led i upplåningsberedskapen har kassorna hemställt om att författningsmässiga förutsättningar skapas för upplåning utomlands genom ändring av i första hand 8 § i den gällande förordningen.

Kassorna föreslår att ett tillägg görs i 8 § förordningen innebärande att vid bestämmandet av den relation som föreligger mellan å ena sidan upplåning och å andra sidan kassornas garanti- och reservfonder utlandsupplåningens storlek får beräknas på grundval av riksbankens köpkurs för upplåningsvalutan i fråga den dag då bestämningen sker.

Härutöver föreligger enligt kassorna behov av ytterligare regler till skydd i första hand för kassorna själva och i sista hand för obligationsinnehavarna. Det bör således i kassornas reglemente föreskrivas att, i den mån kassorna lämnar lån av medel som upplånats utomlands, sådant lån till sin storlek och i fråga om avbetalningarna beräknas i upplåningsvalutan, att in-tecknings-säkerheten lämnas i nämnda valuta och att även uppskattningsvärdet anges i denna valuta.

Remissyttranden

Över kassornas skrivelse har yttranden avgetts av bankinspektionen, fullmäktige i Sveriges riksbank och fullmäktige i riksgäldskontoret samt

varvskreditutredningen (I 1974: 03). *Fullmäktige i Sveriges riksbank, fullmäktige i riksgäldskontoret* samt *varvskreditutredningen* tillstyrker att för kassorna gällande regler anpassas till de fall då kassorna anskaffar medel för verksamheten genom lån i utländsk valuta.

Bankinspektionen anför att den begärda författningsändringen väcker vissa betänkligheter, men vill inte direkt motsätta sig bifall. Enligt bankinspektionens mening förändras grunden för kassornas verksamhet om utländsk upplåning tillåts. Genom en sådan upplåning uppstår nämligen på grund av valutarisken ett nytt riskelement, som inte beaktats vid tillkomsten av nuvarande bestämmelser om graden av täckning av upplåning med statlig garanti, behovet av reserveringar, låntagarnas solidariska ansvar, bindningstider etc.

Problemen med valutarisker i samband med upplåning i utländsk valuta tas upp till behandling även av *fullmäktige i riksgäldskontoret* som understryker bl. a. behovet av kontinuerlig kontroll av valutasituationen. Fullmäktige ifrågasätter om inte, för det fall utlandsupplåningen får större omfattning, ett större hänsynstagande än vad som framgår av kassornas framställning måste ske till de speciella osäkerhetsfaktorer som en upplåning i utländsk valuta är förenad med, antingen genom en begränsning av rätten till sådan upplåning eller en förstärkning av kassornas finansiella bas.

Varvskreditutredningen påpekar att man enligt direktiven skall ta upp kassornas verksamhet till behandling. Utredningen anför att den ännu ej diskuterat kassorna och den roll dessa bör spela inom svensk fartygsfinansiering. Vid sin bedömning av ifrågavarande framställning har utredningen emellertid stannat för uppfattningen att ett möjliggörande för kassorna att låna utomlands inte torde ha något försvårande inflytande på utredningens kommande ställningstaganden.

När det gäller beräkning av låneskuldens och garantiförpliktelseernas relation till garanti- och reservfond innebär kassornas förslag att skuld i utländsk valuta skall beräknas på grundval av "den lägsta köpkurs för valutan som riksbanken fastställt". En sådan formulering kan enligt samtliga remissinstansers bedömning vid tillämpningen medföra svårigheter och remissinstanserna vill i stället föreslå ett tillägg till 8 § med innebörden att låneskuld och garantiförpliktelse i utländsk valuta skall beräknas i svenska kronor med tillämpning av den säljkurs för valutan som vid beräkningstillfället noteras på den svenska valutamarknaden.

Departementschefen

Det är ett betydande samhällsintressc att vår rederinäring kan hävda sig i den internationella konkurrensen. Svenska skeppshypotekskassan och Skeppsartens sekundärlånekassa fyller härvidlag viktiga funktioner genom att underlätta försörjningen med långfristiga primär- och se-

kundärkrediter till rederierna. Den svenska rederinäringen har under senare tid expanderat mycket kraftigt. Denna expansion har ställt ökade krav på kassorna, som f. n. har en förhållandevis lång kö av låneansökningar. Mot denna bakgrund är det angeläget att kassorna kan ges vidgade möjligheter att välja källor för sin upplåning. Kassorna har i skrivelse till Kungl. Maj:t föreslagit att de ges möjlighet till upplåning utomlands och i utländsk valuta. I likhet med de instanser som yttrat sig över förslaget kan jag biträda förslaget. Detta föranleder ändring i förordningen (1965: 139) om Svenska skeppshypotekskassan och Skeppsfartens sekundärlånekassa. Ändringen bör få formen av tillägg till 8 § av innebörd att beräkningen av låneskuld och garantiförpliktelse i utländsk valuta skall beräknas med tillämpning av den säljkurs för valutan som vid beräkningstillfället noteras på den svenska valutamarknaden.

Kassornas reglemente (1965: 593) bör kompletteras med regler om vad styrelsen har att iaktta i samband med upplåning utomlands och utlåning av medel som anskaffats på detta sätt. Det ankommer på Kungl. Maj:t att utfärda de föreskrifter som behövs.

Förordningen om Svenska skeppshypotekskassan och Skeppsfartens sekundärlånekassa har tillkommit genom samfällt beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen. Förordningen bör rubriceras som lag. Ordet "Konungen" bör vidare bytas ut mot "regeringen".

Ändringarna i förordningen bör träda i kraft den 1 januari 1975.

Under åberopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att antaga inom industridepartementet upprättat förslag till lag om ändring i förordningen (1965: 139) om Svenska skeppshypotekskassan och Skeppsfartens sekundärlånekassa.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten